

Pastýřský list na zahájení školního roku 2014

(Přečtěte při všech bohoslužbách o první neděli v září.)

Drazí manželé,

dnes, na začátku školního roku v Roce rodiny, bych se rád obrátil především na ty z Vás, kteří vychováváte děti. V tyto dny mimořádně poutají Vaši pozornost především děti, které jdou poprvé do školy, nebo začínají na nových školách. Školy jsou Vašimi velkými pomocníky při přípravě Vašich dětí do života. Počítejte s tím, že k úspěšnému vzdělávání Vašich dětí je potřebná souhra rodičů a učitelů. Pokud nějaké nedorozumění vyústí v boj mezi rodiči a učiteli prostřednictvím dětí, vždy to ublíží především dětem. Proto je dobré být v častém kontaktu s učiteli a zároveň se zapojit do školských rad, které mohou mít vliv na tvorbu školských programů i v oblasti mravní výchovy. Zajímejte se o to, co se děti učí v tak zvané výchově ke zdravému životnímu stylu či v sexuální nebo rodinné výchově, a nedovolte, aby někdo zaštitěný autoritou školy Vaším dětem bral zdravé křesťanské zásady mravního života.

K povinností rodičů patří křesťanská výchova dětí. Jejím cílem jsou děti vychované v samostatné a odpovědné lidi, dobří křesťané. Není to úkol lehký, ale když se podaří, je to nejlepší vysvědčení rodičů. Nikdo nedá, co sám nemá, říká stará moudrost. Nejvíce to asi platí o učitelích a vychovatelích. Jiní říkají: To, co jsi, křičí tak hlasitě, že neslyším to, co říkáš. I rodiče vychovávají především tím, co jsou, co mají v sobě, co vyzařují, jaké prostředí vytvářejí. Malé dítě mnohemu nerozumí, ale vnímá a pamatuje si. Přebírá vzorce jednání. Největší díl výchovy se zvládá v předškolním věku, včetně výchovně významné doby ještě před narozením. Harmonie manželů, pokoj a radost, ale i kázeň a řád, stejně jako důvěrný život s Bohem v době, kdy se čeká narození dítěte, jsou nezaplacitelnou investicí do budoucnosti dítěte. Myslíme-li na dědičnost, musíme připomenout, že výchova už od útlého dětství a pak práce na sobě se vyplatí v dalších generacích.

Při výchově dětí nejde o to, abychom z nich vychovali naše kopie či bezchybné stroje, ale abychom jim vštípili smysl pro odpovědnost, řád a spravedlnost, sociální návyky, ohled na druhé, schopnost se rozdělit a nesobecky pomáhat (to se daří nejlépe v početnější rodině), ochotu pracovat na sobě, umět přijmout prohru a s vytrvalostí a trpělivostí znovu začínat. Jestli se v náboženské oblasti podaří vybudovat upřímné přátelství dětí s Bohem a vzbudit v nich touhu líbit se mu, podařilo se nám to nejdůležitější.

Křesťanští rodiče nechají své děti pokřtít co nejdříve. Ke křtu vyberou kmotry, kteří jim pak budou pomáhat s náboženskou výchovou dětí. Proto to mají být katolíci, kteří jsou nejen pokřtěni a biřmovaní (teprve biřmováním se získává právo na kmotrovství), ale také podle víry žijící, aby mohli být dobrým příkladem. Dobří kmotři cítí za kmotřence odpovědnost, a kdyby se s rodiči něco stalo, jsou ochotni se o děti postarat.

Rodiče zajistí náboženskou výuku svých dětí, která se nabízí na farách nebo ve školách. Jeden či dva roky náboženství dětem ovšem naprosto nestačí. Náboženství je důležité ve všech ročnících základní i střední školy. K formaci patří i zapojení do církevního společenství. Rodiče zodpovídají za přípravu ke svátosti smíření (zpovědi), eucharistie (svatého přijímání) a biřmování, i když to je už svátost křesťanské dospělosti a mladí by se pro ni měli rozhodnout svobodně. Kněz či katecheta připravující a učící děti nemůže svůj úkol zvládnout dostatečně, pokud s ním nespolupracují rodiče svěřenců. Zanedbání náboženské formace dětí je nejen proviněním proti slibu rodičů při křtu dětí, ale především je to proviněním proti dětem. Tak se provinují i rodiče, kteří po prvním svatém přijímání přestanou děti posílat do náboženství.

Tam, kde je dostupná církevní škola, by měli rodiče upřednostnit poslání dětí do tohoto prostředí, které nejen vzdělává, ale také pomáhá křesťansky vychovávat.

Poslechněte si, co mi píše o své víře mladí biřmovanci: Žiju v rodině, kde jsou všichni věřící, a tak se mi dostávalo neustálého přílivu víry. Když jsem byla malá, seděla se mnou u postele každý večer maminka a učila mě různé modlitby. Každou neděli jsme chodili společně do kostela a já si uvědomila, že nejde o povinnost, ale o radost být s Bohem. Jiný píše: V dětství se mi líbily především dětské mše a roráty, dnes mě oslovuje především adorace Nejsvětější svátosti. Jiný vzpomíná na babičku, která byla pro celou rodinu něco jako vzor křesťanství. Důležitou zkušenost má jiný mladík: Rodiče mě nikdy nenutili modlit se a chodit do kostela, spíše se mě snažili navést na správnou cestu, abych to chtěl sám. Za ty, kterým pomohlo ministrování či zpěv ve schůle, uvedme aspoň jednu: Když jsem začala chodit do schůly, najednou jsem se do kostela těšila. Teď, když jedu ze školy domů autobusem, vystupuji o zastávku dřív a zastavuji se na chvíli v kostele, abych poděkovala za celý den. A za studenty církevních škol: Musím se přiznat, že na církevní školu se mně moc nechtělo, zvláště když budu ještě i na církevním internátu. Bála jsem se, že si na to nezvyknu. Ale je to jinak. Jenom díky tomu jsem se přiblížila o kousek k Bohu.

Náboženský vztah dětí se nejlépe vytváří příkladem rodičů. Zkušenost dobrého, spravedlivého a milujícího otce je potřebným základem pro správnou představu dítěte o Bohu Otci. Dítětem obdivovaný otec, který při modlitbě pokorně klečí před Bohem, nejlépe učí o velikosti Boha. Mateřská láska a péče odhaluje Boží lásku a pomáhá objevit Matku Boží, Pannu Marii. Rodiče, kteří už nikdy nepřipomínají, co jednou odpustili, připraví děti k pochopení a přijetí osvobozujícího odpuštění hříčů od Boha. Výchova k vděčnosti za odpuštění zavazující k upřímné snaze nevracet se ke starým chybám, nejlépe vede ke správné zpovědní praxi. Takto vedené dítě si neutvoří představu, že se stačí vyzpovídat a může se hřešit dál. Snaha rodičů poslouchat Boha ukazuje dětem, že poslušnost není jen pro malé děti. Když děti vidí, že se rodiče chtějí líbit Bohu, který jim vidí do srdce, nenaučí se poslouchat jen naoko, nebo jen tak, aby nebyly přistiženy. Když děti vidí rodiče u zpovědi, pochopí, že i autorita je chybná, ale stále usiluje o nápravu.

Výchova dětí je věcí obou rodičů, proto se považuje za samozřejmé, že do manželství vstupují dva věřící stejné víry. Jako výjimku, kterou může udělit biskup, církev připouští sňatek s nekatolíkem, pokud jsou dostatečné záruky pro katolickou výchovu dětí, ale upozorňuje na náročnost takového úkolu.

Stabilní rodina může mít oporu v širším příbuzenstvu a kruhu přátel. Významný je i mezigenerační vztah rodičů a prarodičů. Podle toho, jak se chovají rodiče ke svým rodičům, si děti dělají představu o svém budoucím vztahu k rodičům v dospělosti.

Drazí rodiče,

Vaše úkoly nejsou snadné, ale jsou krásné. Modlím se za Vás a stejně tak prosím o modlitbu za Vás všechny, kteří nevychovávali své vlastní děti. Z Vaší dobré výchovy dětí bude mít užitek celá společnost, i my. Proto Vás rádi podpoříme.

K tomu Vám a celým rodinám ze srdce žehná

arcibiskup Jan